

Kärlek, vin, och poesi

Verser och anekdoter ur Athenaios

I förordet till några i *Tidningen Kulturen* [7 nov. 2013 översatta](#) antika dikter på temat pederasti och hebefili hävdades att en viss romersk efterbildning modifierar sina grekiska förebilder ”med ett för den grekiska kärlekslyriken främmande etiskt tonfall”. Sådana generaliseringar ska man förstås akta sig för. Pindaros kunde applicera ett etiskt tonfall på i stort sett vad som helst, med förundransvärda resultat:

Hjärta, man borde i rättan tid
kärleken njuta med ungdomens mod.
Men den som ser Theoxenos ögon
glänsa som ädelsten
utan att översvämmas av lust, hans mörka hjärta är smitt i kall
flamma av stål eller järn;

av Afrodite föraktad han
sliter och släpar för vinning och gagn
och färdas kanske nedfrusna vägar
tjänande kvinnlig nyck.
Jag däremot för hennes, gudinnans viljas skull som en klump av vax,
stadd av de heliga bin,

smälter stungen av solen närhelst jag ser
styrkan i pojkars unga lemmar.
I Tenedos lät
Gunst och Behag
Hagesilaos son bo.

Pindaros är inte känd som kärlekslyriker; mer om detta och denna dikt nedan. Det rör sig förmodligen om en fullständig dikt, som likväl rubriceras ”fragment” i fackfilologiska sammanhang, då den till skillnad från de stora epinikierna bevaras i sekundär handskriftstradition, dvs. citeras hos en annan antik författare, vars namn är Athenaios.

Ingen antik författare citerar (och bevarar därmed för eftervärlden) mer grekisk poesi, eller för den delen återger fler anekdoter om de gamla poeterna, än denne Athenaios från Naukratis i grekisk-romerska Egypten, verksam omkring 200 e.Kr., vars omfångsrika verk *Deipnosophistai*, ”Sofister på middagsbjudning”, kan beskrivas som ett dramatiserat florilegium, presenterat i ramberättelsen av en middagskonversation mellan lärda män i

Rom. Middagsvärd är en Larensius; gästerna heter bland annat Plutarchos, Galenos och Ulpianus, men det är oklart om de ska förstås representera de berömda männen med samma namn. De samtalar, eller håller snarare långa monologer, på grekiska; innehållet inskränker sig till ofta till ”den och den gamla författaren har uttalat sig om det och det temat”. Där förekommer alltså huvudsakligen en mängd citat. När preciserad diskurs erbjuds handlar den ofta om ett av grekernas i senantik och bysantinsk tid mest älskade litterära samtalsämnen, nämligen vilka ord och uttryck som har använts och bör användas i olika sammanhang och i synnerhet vilka som användes av de gamla atenarna. Men där förekommer också, vilket visas i det följande, andra resonemang, och verket läses och studeras framförallt för de mängder av citat, intressanta och banala, befängda och bestickande, som det innehåller av andra nu förlorade verk av grekiska poeter och prosaförfattare.

Deipnosophistai är i sig en frisk fläkt i en senantik samtid som tenderar att bli lite präktig i sina diskurser, även från hedniskt håll. Athenaios är nämligen, trots klädsamma infall av konventionell moral (väl oftast citat ur böcker), i grund och botten skamlöst sinnlig och sybaritisk. Han använder sin enorma lärdom och sitt (eller mer sannolikt sin mecenats) uppenbarligen makalösa bibliotek för att citera gamla grekiska författare mestadels för deras skrivelser om mat, dryck, sex och sekundära företeelser förknippade med dessa aktiviteter. Här står allt om vin och en hel del om olika typer av föda, husgeråd, kläder, kransar, smycken, parfym, prostituerade, blickens betydelse för kärlek och skönhet och liknande saker. Om infallsvinkeln ibland är i banalaste laget, nämligen på ordval, är verket ändå en guldgruva för antikhistoriker och, förstås, konnässörer av grekisk poesi.

Man finner emellanåt, bland annat i just diskussionerna om ord, för den estetikteoretiskt intresserade något av intresse. I nedanstående utdrag får vi inte bara anekdoter om Sofokles sexliv, utan även hans åsikter om poetiska adjektiv, därtill uppgifter om vilka grekiska skaldar som drack vin när de diktade. Det gjorde inte Anakreon, får vi veta, om vilken vi istället serveras en för antiken mycket ovanlig insikt i företeelsen fiktiv författarpersona.

Det är kanske sent i västerlandet att tala om högt och lågt, men Athenaios erbjöd iallafall en av de mest extravaganta, och hedniskt depraverade, blandningarna.¹

*

Om vin och poesi. Ur *Sofister på middagsbjudning*, tionde boken
(Demokritos från Nikomedia talar)

Det är inte riktigt så som vissa skulpterar och målare Dionysos berusad, eller till och med för honom ut mitt på torget i en vagn i detta skick. Ty de framställer för åskådarna vinet som mäktigare än guden. Och jag tror inte att en allvarligt sinnad man kan tåla detta. Om det är för att Dionysos visade vinet för oss som de framställer honom i detta tillstånd, så skall de ju uppenbart även framställa Demeter såsom skördande eller ätande. Jag skulle säga att till och med Aischylos syndar i detta: ty det var han, inte Euripides, som några säger, som först introducerade synen av berusade i tragedien. I [Kabeirerna](#) framställer han nämligen männen kring Jason som berusade. Det han själv gjorde som tragediförfattare, det tillskriver han hjältarna: han skrev ju sina tragedier drucken. Därför klandrar också Sofokles honom och säger: "Aischylos, fast du nu diktar så som man bör, så gör du det utan att vara medveten om det", som [Chamaileon](#) berättar i *Om Aischylos*. De som säger att det var [Epicharmos](#) som först visade upp en drucken man på scenen, följd av [Krates](#) i *Grannarna*, har fel. Även den lyriske poeten Alkaios och komediförfattaren Aristofanes skrev sina dikter berusade, och många andra kämpade mer framstående i krig när de berusade sig.²

Hos de [epizefyriska lokrerna](#) var döden straffet för den som drack oblandat vin utan att ha föreskrivits detta som behandling av läkare; [Zaleukos](#) stiftade den lagen. I [Massalia](#) fanns det en annan lag som sade att kvinnor fick hålla sig till att dricka vatten. I Miletos säger Theofrastos att detta var lag ännu i hans samtid. Hos romarna drack varken slaven, den friborna kvinnan, eller de unga männen före trettio års ålder, vin. Anakreon är speciell som förknippar hela sin diktning med berusning. Ty han har förtalat sig själv i sina dikter såsom en som uppger sig till karaktärlöshet och skörlevnad; de flesta vet inte att han i själva verket var nykter i sitt skrivande och en god man, och att han låtsades vara berusad utan att vara tvungen därtill.³

De som är okunniga om vinets makt säger att Dionysos är orsaken till människors galenskap, en omåttlig hädelse. Varför [Melanippides](#) säger:

Men nu förkastade man vattnet,
envar som om vin var okunnig förr,
och ganska så snart gick några under,
andra höjde de yra stämmor.

Aristoteles säger i *Om berusning*: "Om vinet kokas ned något, så blir den som dricker mindre berusad. Ty dess styrka blir mindre om det kokas ned." Och han säger vidare: "De äldre blir fortare berusade på grund av att den värme som av naturen finns i dem är mindre och svagare: så de övermannas lätt av värmen som tillkommer från vinet. Bland de

oskäligen djuren blir grisar berusade när de äter pressade druvor, korparnas och hundarnas släkten när de har ätit den växt som kallas *oinoutta* [”vinkaka”, okänd art], och apor och elefanter av att dricka vin. Därför anställer man jakt på apor och korpar som är berusade, de förra av vin, de senare av *oinoutta*.”

Att ständigt rusa sig,

säger [Krobylos](#) i *Den bortsprungna hustrun*,

vad glädje finns i det,
att levande avlägsna sig från sitt förnuft,
det största goda som naturen har oss skänkt?

Och [Alexis](#) säger i den reviderade versionen av *Phrygern*:

Och hade vi fått utstå huvudvärken först
och ruset efteråt, så funnes icke *en*
som intog mer måttan föreskrev. Men nu
tar vi betalningen för ruset ej i akt
och dricker lättsamt av det alltför starka vin.

Om det vin som kallas det samagoreiska säger Aristoteles att en blandning från tre *kotyloi* [~ ett helrör] kan göra mer än fyrtio män berusade. När Demokritos hade sagt detta drack han och sade: – om någon har något att invända mot detta må han stiga fram. Ty han ska veta efter [Euenos](#):

så må det synas för dig, mig skall det synas så här.⁴

– Nej, då jag kom in på ett sidospår när jag egentligen höll på att tala om det gamla vinblandandet, ska jag åter ta ordet då jag kom att tänka på det som sades av Alkaios, den lyriske poeten. Ty han säger någonstans:

En del mot två
blanda och skänk det i.

Här tror några att han inte talar om blandningen utan, som en måttfull man, dricker oblandat vin en *kyathos* [~ 1/2 dl] åt gången, sedan två. Detta har [Chamaileon från Pontos](#) accepterat då han är okunnig om Alkaios kärlek till vin. Ty i varje årstid, i varje läge, finner vi denne poet drickande. Om vintern i det följande:

Nu regnar Zeus, från himlen en väldig storm
drar fram och vattendragen har fryst till is ...

Tänk vintern bort, tänd rikligt med eld i spis
när du det söta vinet har blandat starkt
och ymnigt och till huvudgården
kudde av mjukaste lammull hämtat.

Om sommaren:

Fukta lungan med vin,
tiden är här,
stjärnan har återvänt
som gör årstiden svår,
allting av törst
torkar i hettan ut,

och om våren:

Våren tyckte jag nyss att jag märkte, dess blomstrande antåg.

och längre fram:

Blanda genast i fatet åt oss av det sötaste vinet.

I olyckor:

Vi bör ej rikta uppmärksamhet mot ont
ty intet har vi därav förutom sorg,
nej Bycchis, bästa läkemedel
vin är att dricka och bli berusad.

Om nätterna:

Nu bör det drickas, om så ska krävas tvång,
berusning krävs, ty död är nu Myrsilos.

Och som ett generellt råd säger han:

Ingen planta i jord
sätt innan vin-
rankan har fått sin plats.

Hur skulle då en så till den grad vinälskande man vara nykter och dricka en och två *kyathoi* i taget? Själva detta lilla poem, säger [Seleukos](#), vittnar mot dem som förstår det på detta sätt. Ty han säger:

Låt oss dricka och ej
invänta eld,
dagen är fingerhög.
Lyft nu bägarna ner,
stora och rikt
smyckade till behag.

Zeus och Semeles son
vinet till skänks
gav åt oss människor
att ge glömska av ont.
En del mot två
blanda och skänk det i

upp till brädden och låt
bägaren tömd
skjutas åt sidan av
ännu en.

Han säger uttryckligen att man ska blanda en mot två.⁵ Anakreon blandar ännu renare när han säger:

Ta en ren skål och skänk i den
fem mot tre som läget kräver.⁶

*

Om älskog och poesi. Ur *Sofister på middagsbjudning*, trettonde boken
(Myrtilos från Thessalien talar)

Den suveränt allvarlige och aktningvärde Aischylos låter i *Danaiderna* Afrodite säga:

Den helga Himlen älskar tränga in i Jord
och Jorden till förening får av Kärlek lust,
och regnet som av Himlens sköna flöde skänks
befruktar Jord, som föder för de dödliga
åt hjordar bet, åt människor Demeters frukt.
Och träden når sin fulla växt på samma sätt,
av våt förening. Allt det är jag upphov till.

I Euripides *Hippolytos* säger Afrodite åter:

Av dem som lever innanför atlant och sjö
på platser där det går att skåda solens ljus,
jag ärar dem som högaktar min myndighet
och låter dem gå under som vill håna mig.

Ty hos denne yngling, som utmärktes av all förträfflighet, var det blott denna enda synd
vilken vidhäftade honom, att han inte respekterade Afrodite, som blev orsak till hans
undergång. Och varken Artemis, som älskade honom innerligt, eller någon annan gud
hjälppte honom. Enligt samma poet,

Den som ej tror att Eros är den ende gud
är vriden, eller, i det sköna oinvigd,
vet ej att han den störste är för människor.⁷

Den som ständigt besjunger Eros, den kloke Anakreon, är ju på allas tunga. Den
högvälborne [Kritias](#) säger följande om honom:

Den som en gång flätade sånger till kvinnliga toner,
ljuve Anakreon, honom gav ön Teos till Hellas,
dryckeslags excitament och kvinnors förförelsemedel,
flöjters motpart, lyrors älskare, ljuvlig och smärfri.
Ej skall din älskog någonsin åldras eller försvinna
så länge gossar skall alltjämt i bägare vinet med vatten
blanda och skänka det i (du skall skåla med erfaret handlag),
kvinnlige körer troget skall utföra nattliga riter,
kottaboskålen, bronsets dotter, skall vila i höjden
på sitt stativ, och den högljudde guden Bromios droppar...⁸

Musikvetaren Archytas <berättar>, säger [Chamaileon](#), att Alkman var de erotiska sångernas upphovsman, och den som först offentliggjorde en <sådan> sång, oåterhållsam ifråga om såväl kvinnor som detta slags musik i sitt umgänge. Varför han även ska ha sagt i en av sina sånger:

För cypriskan mig Eros låter flöda,
den ljuve, och ger värme åt mitt hjärta.

Han säger också att Alkman lämpligt blev förälskad i [Megalistrate](#), som var poet och också kunde låta kavaljerer komma sig nära i sin undervisning. Han säger följande om henne:

Denna gåva av ljuva musor
visade bland jungfrur salig
blonda Megalistrata.⁹

Även Stesichoros, som var amorös utan måtta, komponerade detta slags sånger, som ju av gammalt brukade kallas *paídeia* eller *paidiká*. Så dramatiskt välanpassat var det erotiska temat, och så litet ansåg man att amorösa karaktärer var vulgära, att så väl Aischylos, som var en stor poet, som Sofokles förde in kärleken på teatern i sina tragedier, den förre skildrande Achilles kärlek till Patroklos, den senare kärlek till pojkarna i *Niobe*, varför några kallar tragedin för *Paiderastrien*.¹⁰

Och publiken välkomnade sånger av detta slag. Ibykos från Rhegion ropar och skriker:

Om våren blommar kydonisk apel
av flodernas strömmar vattnad
där Jungfrurnas trädgård oförstörd står
och druvorna blommar, växande
under de skuggande rankor.
Men ingen årstid
sover min åtrå! Såsom den thrakiska Nordan
av blixten flammande rusar från cypriskan Eros
med förtorkande vanvett; mörk och oförfärad
skakar han kraftfullt i grunden
mitt hjärta.

Och Pindaros som var amorös utan måtta säger:

Måtte man älska så väl som ge efter för kärlek i rättan tid,
sök inte, hjärta, en gärning äldre än måttet.

Varför också [Timon](#) sade, i *Silloi*:

Tid ges att älska, tid att förenas, och tid att ge upp det,

och inte vänta till dess någon yttrar det där som denne samme filosof sade:

när det var tid att ge tappt, hans tid börjar ägnas åt njutning.

Och vad säger Pindaros om Theoxenos från Tenedos, som var hans älskling?

Hjärta, man borde i rättan tid
kärleken njuta med ungdomens mod.
Men den som ser Theoxenos ögon
glänsa som ädelsten
utan att översvämmas av lust, hans mörka hjärta är smitt i kall
flamma av stål eller järn;

av Afrodite föraktad han
sliter och släpar för vinning och gagn
och färdas kanske nedfrusna vägar
tjänande kvinnlig nyck.
Jag däremot för hennes, gudinnans viljas skull som en klump av vax,
stadd av de heliga bin,

smälter stungen av solen närhelst jag ser
styrkan i pojkars unga lemmar.
I Tenedos lät
Gunst och Behag
Hagesilaos son bo.¹¹

Många föredrar helt och hållet gossekärleken framför den som riktar sig mot kvinnor. Framför allt är det i de mest civiliserade städerna i Grekland sed att lägga vikt vid denna. Kretensarna, som jag har sagt, och chalkiderna på Euboia, är fantastiskt upphetsade över pojkar. [Echemenes](#) säger därvid i *Kretika* att det inte var Zeus som rövade bort Ganymedes utan Minos. Men sagda chalkider säger att det var hos dem som Ganymedes blev bortrövad av Zeus, och platsen visar de upp och kallar för Rovklippan; det växer myrten av olika slag där. Minos glömde sin fiendskap till atenarna, fastän den hade uppstått på grund av hans sons död, eftersom han blev förälskad i Theseus, och han gav

denne sin dotter Phaidra till hustru, [som Zenis \(eller Zeneus\) från Chios](#) säger i skriften om sitt fädernesland.¹²

[Hieronymos peripatetikern](#) säger att kärleken till gossar är särskilt entusiastisk, då ofta ynglingarnas höga livskraft tillsammans med den samsyn som kommer med deras förhållande har störtat flera tyrannier. Ty när den älskade gossen är närvarande föredrar älskaren att lida vad som helst framför att synas feg i den älskades ögon. Med handling demonstrerade den av [Epaminondas](#) till Thebes försvar posterade [Heliga troppen](#) detta, och döden som peisistratiderna led av [Harmodios och Aristogeiton](#), därtill beträffande Sicilien i Akragas Charitons och Melanippos kärlek. Melanippos var där den älskade gossen, som [Herakleides från Pontos](#) säger i boken *Erotika*. Dessa avslöjades då de konspirerade mot [Phalaris](#), och när de torterades för att avslöja sina medsammansvurna inte bara förrådde de dem inte, utan de bragte själve Phalaris till medlidande för tortyrens skull, så att han lät dem gå med stort lovprisande. Varför även Apollon, behagad av detta, beviljade Phalaris uppskov på döden, klagörande detta för dem som sökte svar hos Pythia på hur de skulle kunna angripa denne. Han förkunnade också ett orakel om Chariton, och satte där pentametern före hexametern (liksom senare Dionysios från Athen gjorde, den så kallade [Dionysios av Brons](#), i sina *Elegier*). Detta är oraklet:

Chariton salig var, och Melanippos därtill,
visande helig vänskaps väg för dödliga slakten.

Omtalat är också det som skedde med Kratinos från Athen. Han var en välväxt tonåring, och när [Epimenides](#) renade Attika med människoblod på grund av några gamla vederstyggligheter, som [Neanthes från Kyzikos](#) berättar i andra boken av *Om mysterieriter*, gav han av egen fri vilja sitt liv för fosterlandet. Och hans älskare Aristodemos dog med honom, och man blev fri från hemsckheten. På grund av sådan kärlek var det som tyrannerna till varje pris försökte hindra gossekärleken (själva vänskapen är deras fiende), bekämpande den på alla sätt. Det finns de som brände och rev ner palaestror, som vore de befästningsverk uppställda mot deras egna akropoler. Så gjorde Polykrates, tyrannen på Samos.¹³

Bland [spartiaterna](#) var det sed, som [Hagnon från Akademien](#) säger, att före giftermål umgås med jungfrurna så som med gossebarn. För även lagstiftaren Solon sade ju:

lysten på lårens behag, ljuvliga munnens behag.

Både Aischylos och Sofokles sade helt öppet, den förre i *Myrmidonerna*:

Du tog ej lårens vördnads helighet i akt,
du otacksamme för så många kyssars skull,

– och den senare när han i *Kvinnorna från Kolchis* yttrar sig om Ganymedes:

med lären tändande Zeus herraväldes eld.¹⁴

Jag är inte okunnig om att [Polemon Periegeten](#) i *Motskrift till Neanthes* säger att historien om Kratinos och Aristodemos är fiktiv. Men ni, Kynulkos, ni tror att dessa berättelser, fast de är falska, är sanna, och ni sysselsätter er så gärna med sådana dikter som handlar om gossekärlek <...> då gossekärleken först kom från kretensarna till grekerna, som [Timaïos](#) berättar. Andra säger att det var [Laios](#) som började med detta slags kärlek, då han var gäst hos Pelops och förälskade sig i dennes son [Chrysippos](#), och man säger att han rövade bort denne och satte honom i en vagn och flydde till Thebe. [Praxilla från Sikyon](#) säger att det var av Zeus som Chrysippos blev bortrövad.¹⁵

Kelterna, som har vackrast kvinnor av alla barbarer, tycker ändå bättre om gossebarn, så att en del ofta brukar ligga på djurhudarna tillsammans med två älsklingar. Perserna, säger Herodotos, har lärt av grekerna att ta gossar i bruk. Vansinnigt glad i pojkar var också kung Alexander. [Dikaiarchos](#) säger därvid i *Om offret i Ilion* att han blev så trollbunden av eunucken [Bagoas](#) att han i åsyn av hela teatern lutade sig fram och kysste honom, och när åhörarna hurrade och applåderade vägrade han inte deras önskan utan lutade sig fram och kysste honom en gång till. [Karystios](#) berättar i *Historiska anteckningar* att Charon från Chalkis ägde en vacker pojke, och att han hade ett gott förhållande till denne. När Alexander prisade pojken hos [Krateros](#), där man hade ett dryckeslag, befallde Charon honom att kyssa Alexander. Men denne sade: ”Ingalunda, ty han kommer inte att behaga mig så mycket som han skall göra dig olycklig.” Ty i lika hög grad som denne kung var amorös, ägde han självkontroll i förhållande till vad som var anständigt och passande. När han tog Dareios döttrar och [hans fru](#), som var utomordentligt vacker, som krigsfångar, inte bara avhöll han sig från att utnyttja dem, men han lät dem inte ens veta att de var krigsfångar, utan befallde att allt i deras närvaro skulle organiseras som om Dareios fortfarande satt vid makten. När därför Dareios fick veta detta sträckte han upp händerna och bad till Solen att han antingen själv skulle få vara härskare eller Alexander.¹⁶

Ibykos säger att Talos blev älskare till den rättrådige [Radamanthys](#). [Diotimos](#) säger i *Herakleia* att [Eurystheus](#) var Herakles älskling, för vars skull han också utstod stordåden. Det finns en berättelse om att Agamemnon blev förälskad i Argynnos när han såg honom simma i Kefisos: i vilken flod denne också dog (ty han badade där regelbundet); Agamemnon begravde honom och uppförde ett tempel till Afrodite ”Argynnis” där. [Likymnios från Chios](#) säger dock i sina *Dithyramber* att Hymenaios var Argynnos älskade gosse. Och [kung Antigonos](#) älskling var Aristokles kitharaspelaren, beträffande vilket [Antigonos från Karystos](#) i sin biografi över Zenon skriver: ”Kung Antigonos brukade komma objuden med festsällskap till Zenon. En gång när det redan hade blivit dag bröt

han upp från drickandet och kastade sig in hos Zenon, och han övertalade denne att dra vidare med festen till Aristokles kitharaspelaren, som kungen var häftigt förälskad i.”¹⁷

Sofokles älskade tonårspojkar, liksom Euripides älskade kvinnor. Poeten [Ion](#) skriver i skriften med titeln *Visiter* följande: ”Jag träffade poeten Sofokles, en vid vinbägaren lekfull och spirituell man, på Chios när han seglade till Lesbos som admiral. När Hermesilaos, hans gästvän och Athens ambassadör, var hans värd, och pojken som serverade vin stod vid elden <...> var han uppenbart och sade: ’vill du att jag ska dricka med glädje?’ Då han jakade sade han: ’bringa mig då och ta ifrån mig bägaren långsamt.’ När pojken rodnade ännu mer sade han till sin bordskamrat: ’så riktigt [Phrynichos](#) diktade när han sade:

    där lyser på purpurkind kärlekens ljus.’

På detta svarade eretriern eller erythraiern som var skrivlärare: du är sannerligen en skicklig poet, Sofokles. Men det var dock inte väl som Phrynichos sade att den skönes kinder var purpurfärgade. Om en målare hade lagt purpurfärg på denne gosses kind, då hade han inte längre framstått som skön. Man bör verkligen inte likna skönheten vid det som inte framstår som skönt. Sofokles skrattade åt eretriern och sade, käre eretrier, då behagar väl dig inte heller det av Simonides som grekerna tycker har sagts så väl:

    Från purpurläppar
    lät jungfrun höra,

eller poeten som kallade Apollon för ’guldhårsprydd’. Ty om målaren gjorde gudens hår gyllene istället för svart, bleve det en sämre bild. Eller han som sade ’rosenfingrad’. Ty om någon målade rosenfärgade fingrar vore det en purpurfärgares fingrar han gjorde och inte en vacker kvinnas. Man skrattade och eretriern blev generad över tillrättavisningen, och Sofokles tog sig åter an pojken i sitt tal. Ty pojken skulle ta bort ett skröp med lillfingret ur bägaren, och Sofokles frågade honom om han ser skröpet. Då han sade att han såg det sade Sofokles: ’blås bort det, så att inte ditt finger blir badat’. När han närmade sitt ansikte till bägaren förde Sofokles den närmare sin egen mun, så att hans huvud hamnade nära pojkens huvud. Och när han var alldeles nära honom, tog han tag i honom med handen och kysste honom. Då alla applåderade, skrattade och ropade att han hade bemäktigat sig den pojken skickligt, sade han: ’Jag övar mig i strategi, mina herrar. Ty Perikles har sagt att jag förstår mig på att dikta, men inte strategi. Säg, detta strategem har väl ändå utfallit väl?’ Mycket sådant kvickt brukade han säga när han drack. I politiska angelägenheter var han förvisso inte expert eller aktiv, men på samma nivå som vem som helst av de bättre atenarna.”¹⁸

[Hieronymos från Rhodos](#) säger i de *Historiska anteckningarna* att Sofokles en gång tog med en vacker gosse utanför murarna för att ligga med honom. Gossen lade sin egen mantel på gräset, och de rullade in sig i Sofokles kappa. Efter samlaget tog gossen Sofokles kappa och gick, och lämnade kvar manteln i barnstorlek åt Sofokles. Då det givetvis kom att talas om saken fick Euripides höra det, och han drev gäck med saken och sade att han minsann själv en gång hade legat med denna gosse och inte gett bort något, och att Sofokles rönt missaktning genom fräckheten. När Sofokles fick höra detta diktade han följande epigram till Euripides, där han använde berättelsen om Solen och Nordanvinden, med en viss anspelning på hans horande:

Helios var det, Euripides, inte en pojke, vars värme
gjorde mig naken. När *du* vänslades tror jag bestämt
Nordanvinden besökte dig. Oklok är du som förföljer,
sående annan mans jord, Eros för stöld av en rock.¹⁹

*

Förkortningar: fr(r). = fragment; test. = testimonium (vittnesbörd om författare); v(v). = versrad.

Litteratur

- Cougny, E. (ed.), *Epigrammatum Anthologia Palatina cum Planudeis et appendice nova epigrammatum veterum ex libris et marmoribus*. III/III, Paris 1890.
- Diels, H., & W. Kranz (red.), *Die Fragmente der Vorsokratiker*. 6. uppl., Berlin 1951–1952.
- Dorandi, T. (red.), *Antigone de Caryste: Fragments*. Paris 1999.
- [FGE] D. L. Page (red.), *Further Greek Epigrams*. Cambridge 1981.
- [FGrH] F. Jacoby (red.), *Die Fragmente der griechischen Historiker*. Berlin (etc.) 1923–.
- Fortenbaugh, W. W. (red.), *Theophrastus of Eresus. Sources for His Life, Writings, Thought and Influence*. I–II, Leiden 1992.
- Hellquist E. (övers.), *Hesiodos: Verk och dagar*. Lund 1923.
- Kannicht, R. (red.), *Euripides*. I–II, Göttingen 2004 (Tragicorum Graecorum fragmenta, 5).
- Kassel R., & C. Austin (red.), *Poetae comici Graeci*. I–IX, Berlin 1983–.
- Lloyd-Jones, H., & P. Parsons (red.), *Supplementum Hellenisticum*. Berlin 1983.
- Maehler, H. (red.), *Pindari Carmina cum fragmentis*, P. 2, *Fragmenta; Indices*. Leipzig 1989.
- Müller, K. (red.), ”Carystius Pergamenus”. I: *Fragmenta historicorum Graecorum*, IV, Paris 1868, s. 356–59.
- Müller, M., *De Seleuco Homeric*. Göttingen 1891.
- Olson, S. D. (red, övers.), *Athenaeus: The Learned Banqueters*. I–VIII, Cambridge MA 2006–2012 (Loeb Classical Library).

- Page, D. L. (red.), *Poetae melici Graeci*. Oxford 1962.
- Page, D. L., *Sappho and Alcaeus: an Introduction to the Study of Ancient Lesbian Poetry*. Oxford 1955.
- Preller, L. (red.), *Polemonis Periegetae Fragmenta*. Amsterdam 1964.
- Radt, S. (red.), *Aeschylus*. Göttingen 1985 (Tragicorum Graecorum fragmenta, 3).
- Radt, S. (red.), *Sophocles*. Göttingen 1977 (Tragicorum Graecorum fragmenta, 4).
- Rose, V. (red.), *Aristotelis qui ferebantur librorum fragmenta*. Leipzig 1886.
- Snell, B. (red.), *Didascaliae tragicae, catalogi tragicorum et tragoediarum, testimonia et fragmenta tragicorum minorum*. Ed. corr. R. Kannicht, Göttingen 1986 (Tragicorum Graecorum fragmenta, 1).
- Voigt, Eva-Maria (red.), *Sappho et Alcaeus: Fragmenta*. Amsterdam 1971.
- Wehrli, F. (red.), *Die Schule des Aristoteles: Texte und Kommentar*. 2. uppl., I–X, Suppl. 1–2, Basel 1967–1978.
- West, M. L. (red.), *Iambi et elegi Graeci ante Alexandrum cantati*. 2. uppl., I–II, Oxford 1989–1992.

---

¹ Till blandningen hör en mängd namn på antika personer och företeelser. Länkar till huvudsakligen engelskspråkiga Wikipedia erbjuds här i de fall kännedom om dessa har bedömts riskera ligga utom räckvidd för även en god allmänbildning. Anmärkningar av översättaren återfinns i nedanstående fotnoter. För närmare bekantskap med Athenaios rekommenderas den nya utgåvan av S. Douglas Olson i serien Loeb Classical Library: grekisk-engelsk parallelltext av de här översatta excerpterna (10.428e–430d, 13.600a–604f) finns i band V, s. 44–57, och VII, s. 30–59.

² Aischylos test. 117 Radt (jfr. s. 214); Sofokles test. 52 Radt; Chamaileon fr. 40 Wehrli; Krates vol. IV s. 85 (jfr. test. 2a) Kassel–Austin; Aristofanes test. 55 Kassel–Austin. Med Dionysos i en vagn på torget kan avses en gudabild i en religiös procession.

³ Theofrastos fr. 579b Fortenbaugh. Athenaios kallar Anakreon *atopos*, speciell, men det som är speciellt och atopiskt är i själva verket denna läsning av Anakreon, som går stick i stäv med all känd antik litteraturhistoria. De antika litteraturvetarna förefaller så gott som utan undantag ha tagit poeternas egen diktning som oproblematiske och sanningsenliga dokument rörande deras liv, och de kunde ibland ta andra författares, även komikers, fiktiva skrifter om poeterna (Euripides och Sapfo var populära karaktärer i komedien) som lika vederhäftig biografisk dokumentation. De fyllde ofta i detaljerna själva när källorna gav ofullständig information. Den normala proceduren kan studeras i här Chamaileons anmärkningar om Alkman (text för n. 9), där med säkerhet alla uttalanden om poetens karaktär är fabulering byggd på hans dikter. Alkman omtalar Eros i passionerade ordalag: således var han en omåttligt erotisk person; han nämner en Megalostrate med beundran, sålunda var han förälskad i henne, osv. Athenaios karaktärsräddning av Anakreon *i opposition mot* dennes egen diktning är därför högst anmärkningsvärd. Kanske är det här ett av Platons omnämmanden av diktaren som övertrumfar den vedertagna litteraturvetenskapliga metodologin, då filosofens auktoritet kan ha setts som större än till och med än poetens egen dikt. Platon låter nämligen vid ett tillfälle (*Phaidros* 235c) Sokrates tala om ”den sköna Sapfo och den kloke Anakreon”. Att detta knappa omnämmande hos den för senantikens lärde störste av alla auktoriteter inte förbisågs

---

visas av senare omnämningen av dessa poeter, ty fraserna ”den sköna Sapfo” och ”den kloke Anakreon” återkommer ofta, t.ex. hos Athenaios (text för n. 8). Att det var fråga om fjäderlätt ironi från Sokrates sida, då ju traditionen gav vid handen att Sapfo var ful och Anakreon nästan uteslutande diktade om berusning och ur Platons synvinkel gemen fysisk åtrå (sammanhanget i *Phaidros* rör poeternas auktoritet ifråga om problemet kärlek), kan ha undgått de alexandrinska litteraturhistorikerna, liksom det undgick senantikens Platonuttolkare, som lägger pannorna i djupa veck vid denna passage. Någon hellenistisk levnadstecknare eller Athenaios själv kan sålunda ha valt att utvidga temat ”den kloke Anakreon” i stället för, som brukligt, poetens egna uppdiktade författarpersona.

⁴ Melanippides fr. 4 (760) Page; Aristoteles fr. 107, 109 Rose; Krobylos fr. 3 Kassel–Austin; Alexis fr. 257 Kassel–Austin; Euenos fr. 1.3 West. Vad ”samagoreisk” syftar till är helt okänt; ordet förekommer inte någon annanstans. Säkra belägg för destillering av alkohol saknas före 1100-talet. Euenos dikt har citerats utförligare tidigare i *Deipnosophistai* (9.367e):

Många har det för vana att argumentera mot allting,
argumentera rätt brukar de däremot ej.
Gentemot dem är det nog med det gamla beprövade ordet:
”Så må det synas för dig; mig skall det synas så här.”
Men de kloka man fort med riktigt tal övertalar,
dem med förmåga att lätt lära sig och att förstå.

⁵ Chamaileon fr. 12 Wehrli; Alkaios fr. 346, 338, 347, 367, 335, 332, 342 Voigt; Seleukos fr. 79 Müller; Anakreon fr. 64 (409) Page. En av Alkaios dikter (fr. 347), egentligen en lyrisk version av ett stycke ur Hesiodos *Verk och dagar*, kan med hjälp av andra källor och utgivares konjekturer med större eller mindre säkerhet återställas till:

Fukta lungan med vin,
tiden är här,
stjärnan har återvänt
som gör årstiden svår,
allting av törst
torkar i hettan ut;

Syrsor filar så ljuvt
från sina blad,
låter ur vingarna
klara toner uppstå
nu i den tid
sommaren brinner matt.

<

Nu är getterna som
fetast och vin
smakar som allra bäst;>

Tistlar blommor och mest
skändliga är
kvinnorna denna tid;
männen veknar dock; knän,
huvud och håg
hundstjärnan torkar ut.

Elof Hellquists översättning av *Verk och dagar* vv. 582–89 lyder:

Sedan, när tistlarnas blommor slå ut, och den gälla cikadan
gång efter annan i lundernas snår med ljudande stämma
sjunger med vingarnas hjälp sin sång i den mattande värmen,
då äro getterna fetast och då är ock vinet som ljuvast,
kvinnorna böjda till älskog, men slappa och dåsiga männen,
ty deras huvud och knän ha förtorkat av Sirius' hetta;
kroppen förtvinar av värmen. Ja, då är det härligt att vila
under en skuggrik klippa och njuta det bybliska vinet.

Sirius, hundstjärnan (i stjärnbilden Stora hunden), blev åter synlig på himlen före solens uppgång under den varmaste tiden på året, och de gamla egyptierna, grekerna och romarna förknippade den med det vi kallar för röt månad.

⁶ Athenaios fortsätter med att citera en mängd olika källor, framförallt komiska poeter, för exempel på olika vinblandningar, en veritabel farmakologisk vetenskap hos de antika grekerna. D. L. Pages kommentar till ”blanda en del mot två”, den vers av Alkaios (fr. 346.4) som gav upphov till diskussionen, ger en sammanfattning (*Sappho & Alcaeus* s. 308). ”Vid yttranden om proportionerna av vin och vatten kommer vattnet vanligen först och vinet sedan [...]; ’en del mot två’ förstods av åhöraren som ’en del vatten och två vin’. Detta är en ovanligt stark blandning [...]. Förutom vid skålar [...] blandade grekerna normalt sitt vin med vatten, och såg drickandet av oblandat vin som utmärkande för barbarer. [...] Hesiodos rekommenderar tre (av vatten) till en (av vin) [...]; detta är avsett för måttfulla män. Anakreon anbefaller två till en när måttfullhet är önskvärd, på annan plats den lite starkare blandningen fem till tre. Ännu starkare är proportionerna tre till två som nämns av Aristofanes i *Riddarna*, och den mycket aggressivare blandningen en till en (’lika mot lika’, betraktat som grovt berusande; ’det gör en vansinnig’ enligt [Mnesitheos](#)) nämns regelbundet av komediförfattarna [...]. Ännu starkare är tre till fyra [...] och två till tre [...]. Alkaios blandning är starkare än någon av dessa, men den är inte osannolik och saknar inte parallell.” Anakreons blandning är alltså inte ”renare”, dvs. starkare, än Alkaios. Athenaios verkar märkligt nog tro att Alkaios syftar till två delar vatten och en del vin.

---

⁷ Aischylos fr. 44 Radt; Euripides, *Hippolytos* vv. 3–6, fr. 269 Kannicht. I en annan källa ges fyra verser av det sistnämnda fragmentet, varav den första lyder annorlunda (något mindre blasfemisk):

Den som vill tro att guden Eros ej är stor,
att han av alla gudaväsen ej är högst,
är vriden, eller, i det sköna oinvigd,
vet ej att han den störste är för människor.

Liksom Hippolytos, som var gunstling till kyskhetens gudinna Artemis och med förödande konsekvenser avvisade sin styvmor Phaidras kärlek, var Danaos döttrar, danaiderna, skeptiskt inställda till könsumgänge, delvis på grund av att deras farbror mot deras vilja ville gifta bort dem med deras kusiner. På bröllopsnatten som trots flyktförsök kom till stånd dräpte de sina respektive brudgummar, alla utom en. Aischylos *Danaiderna* har gått förlorad men tros ha varit finalen i en trilogi ur vilken *De skyddsökande (Hiketides)* idag återstår.

⁸ Kritias 88 B 1 Diels–Kranz. ”Den kloke Anakreon” (se ovan n. 3) ”är på allas tunga” därför att man ännu i romersk tid brukade sjunga hans sånger vid dryckeslag. Diktens sentimentala hållning till gamle Anakreon och bruket av pretentiösa abstraktioner som ”excitament” och ”förförelsemedel” (ἐρέθισμα, ἠπερόπεισμα, det senare endast här i den bevarade grekiska litteraturen) tyder på att den är från hellenistisk (> 323 f.Kr.) tid och inte ett verk av den berömde politikern, Platons äldre släkting, vilket Athenaios epitet ”högvälborne” (κράτιστος) definitivt vill ge vid handen. *Bromios*, ”dunderaren”, är ett namn på Dionysos, ”Bromios droppar” alltså en (också i ton hellenistisk) omskrivning för vin.

⁹ Chamaileon fr. 25 Wehrli; Alkman fr. 59a–b Page. Snarare än den berömde matematikern [Archytas](#) från Tarent tror man att Chamaileon möjligen kan tala om Archytas från Mytilene, en mer obskyr musiker som omtalas av Diogenes Laertios (8.4.82). *Cypriskan* är gudinnan Afrodite, född i havet utanför Cypern. Texten Athenaios citerar från Chamaileon är dunkel och förvrängd i texttraditionen, varför översättningen bitvis är tentativ. Angående dess biografiska uppgifter om Alkman, se ovan n. 3.

¹⁰ Stesichoros fr. 99 (276) Page; Aischylos s. 250 Radt (jfr. fr. 135, text för n. 14); Sofokles s. 372 Radt (jfr. fr. 448 nedan). *Paideiä* (adj., sc. *mélē*), egentligen ”gosse-” eller ”barnsång”, i utvidgad betydelse om kärlekssånger generellt, är att skilja från *paideiā*, uppfostran och utbildning. Se [Tidningen Kulturen 7 nov. 2013](#) om *paides*, ”barn” i puberteten, som typiskt erotiskt intresse i grekisk lyrik. Att det i Sofokles *Niobe* inte är fråga om moderskärlek (Niobes nio barn dräptes av Apollon och Artemis därför att hon skröt om sin överlägsna fruktsamhet inför dessas mor Leto), utan om erotisk kärlek, visas av Plutarchos, som skriver om samma drama (*Amatorius* 760d–e; Sofokles fr. 448 Radt): ”När Sofokles Niobesöner blir beskjutna och dör kallar en av dem inte på någon annan hjälp eller bundsförvant än sin älskare: *sätt runt om mig* [text skadad].”

¹¹ Ibykos fr. 5 (286) Page; Pindaros fr. 117 Maehler; Timon fr. 791 Lloyd–Jones–Parsons; Pindaros fr. 123 Maehler. Det första Pindarosfragmentet ger uttryck för den äldre antika inställningen till kärlek. Eros, kärleken – med vilket aves passion och framför allt habegär, åtrå, inte romantiska och höviska känslor (Platon fördjupar och förskönar begreppet med viss

---

framgång) – sågs som enkelriktad, utgående från ett aktivt subjekt till ett passivt objekt. Objektet hade att *ge efter för kärlek*, att bli åtrådd/älskad, inte att själv älska/åtrå. Ibykos och andra poeters återkommande bild av älskaren som själv tvingas *ge efter för Afrodites och Eros vilja* eller för gossens eller flickans oemotståndliga attraktionskraft innehåller därför ett element av paradox, mer uppenbart för antikens människor än för dagens, som har lärt sig att tänka på kärleksförhållanden i termer av jämlik- och ömsesidighet. (Den kärlekssagas struktur man i väst sedan åtminstone medeltiden betraktar som den arketyppiska, med två relativt jämngamla människor, oftast en man och en kvinna, som älskar varandra ömsesidigt men råkar ut för problem innan de får varandra och/eller dör, verkar på grekiska finnas belagd först i sen hellenistisk tid, i de prosaromaner som då började produceras, t.ex. Longus *Dafnis och Chloe*.)

På grund av det arkaiska synsättet och av uppenbara sexualanatomiska orsaker ser man i diskussioner om historiska homosexuella relationer frågan om vem som var ”älskare” (*erastēs*) och vem som var ”älskad gosse” (*erōmenos* eller *paidiká*, här ibland översatt ”älskling”) dyka upp, t.ex. rörande Achilles förhållande till Patroklos (jfr. text för nn. 10, 14). Enligt Phaidros i Platons *Symposion* (179e–180b) var förhållandet det omvända i förhållande till vad Aischylos hävdade: ”Aischylos pratar strunt när han säger att det var Achilles som älskade Patroklos, då han var vackrare inte bara än Patroklos utan än alla hjältar, och därtill mycket yngre, som Homeros säger.” Phaidros menar alltså istället att Patroklos var *erastēs* och Achilles hans *erōmenos*. Homeros själv ger inga antydningar om ett sexuellt, men förvisso om ett intensivt känslomässigt förhållande mellan Achilles och Patroklos.

Det finns inte några andra uppgifter om att Pindaros skulle ha varit ”amorös utan måtta” eller om en relation till en Theoxenos. Troligare än Athenaios biografiska läsning av dikten (jfr. n. 3) är kanske att den är ett beställningsverk givet i uppdrag av Theoxenos verkliga beundrare, en eller annan aristokrat från Tenedos (mycket tyder på att all Pindaros diktning tillkom efter betald kommission).

Silloi, efter σίλλος, ”skelögd”, betecknade satiriska hexameterverser, alltså till synes samma genre som senare hos romare som Persius och Juvenalis kallas *satura* eller *satira*. De bevarade fragmenten av Timon tyder dock på att *silloi* var korta, epigrammatiska i formen, där de romerska satirerna är mer omfattande. Föreliggande verser har citerats och förklarats tidigare i *Deipnosophistai* i ett avsnitt om epikureism och hedonism (7.281d–e): ”Och varför ens nämna [Dionysios av Herakleia](#)? Som rent av tog av sig Dygdens kappa och satte på sig en blomstersmyckad, glädjande sig åt namnet Avfällingen när han, fastän ålderstigen, lämnade Stoans läror [dvs. stoicismen] och gick över till Epikuros. Om vilken Timon sade, inte utan behag:

När det var tid att *ge tappt*, hans tid börjar ägnas åt njutning.

Tid ges att älska, tid att förenas, och tid att *ge upp det*.”

Något litet mindre platta blir verserna möjligen på grekiska, där dikten bygger på ordlikheten mellan ”*ge tappt*”, *dynein* (egentligen ”sjunka ned”), och ”njuta”, *hēdynesthai*.

¹² Echemenes 459 F 1 *FGrH*; Zenis 393 F 1 *FGrH*. Myrten används i grekisk diktning metonymiskt för det manliga könsorganet, liksom rosen för det kvinnliga, som hos

---

Archilochos (fr. 30 West):

Hon njöt av leken, den med myrtenväxtens kvist
och rosenbuskens sköna blomma.

Med ”myrten *av olika slag*” (inte ”exceptionally fine” som Olson översätter, inte heller handlar det om lagerträd) kan avses *Myrtus communis*, vanlig myrten, och *Ruscus aculeatus*, stickmyrten, kanske även andra arter av *Ruscaceae*, även om förekomsten av just två arter skulle svara symboliskt väl mot Zeus och Ganymedes förhållande.

Den erotiska vinklingen på Minos förhållande till Theseus är unik för denna källa, liksom uppgiften att han frivilligt skulle ha gett denne sin dotter Phaidra i äktenskap. Enligt den vedertagna versionen av myten flyr Theseus ur Minos labyrint med hjälp av Ariadne, Phaidras syster, som han dock senare lämnar på ön Naxos. Enstaka källor anger sedan att det var Phaidras bror [Deukalion](#) som arrangerade hennes äktenskap med Theseus. Phaidra är mest känd för sin ödesdigra kärlek till Hippolytos, Theseus oäkta son (jfr. ovan n. 7).

¹³ Hieronymos fr. 34 Wehrli; Herakleides fr. 65 Wehrli; Dionysios Chalkous s. 58 West; *Anthologiae Graecae Appendix, Oracula* 52 Cougny; Neanthes 84 F 16 *FGrH*. Hieronymos hämtar sitt resonemang ur bland annat Phaidros tal i Platons *Symposion* (178d–180b).

¹⁴ Solon fr. 25 West; Aischylos fr. 135 Radt; Sofokles fr. 345 Radt. Ytterligare en vers i Solonfragmentet bevaras hos Plutarchos (*Amatorius* 751b):

Intill han älskar en gosse i blomman av ungdomens fågning,
lysten på lårens behag, ljuvliga munnens behag.

Så kallat interkruralt samlag, mellan sammanpressade låar, verkar ha ansetts som en mer eller mindre socialt godtagbar form för konsumgånge mellan en *erastēs* och hans *erōmenos*. Detta och oralsex (eller möjligen bara kyssar) är vad Athenaios öppet anspelar på här snarare än (som Olson hävdar) analsex, även om det senare också kunde ingå i ekvationen. Endast här hör vi talas om att sådant kunde vara acceptabelt med en fri ogift flicka, men jfr. Archilochos oanständiga förslag till sin fästmöns unga syster i fr. 196a West, översatt i [Tidningen Kulturen 7 nov. 2013](#). Enligt Plutarchos (*Lykurgos* 18.9) förekom i Sparta homosexuella förhållanden mellan kvinnor i överklassen och ogifta flickor, något som också verkar antydast i vissa fragment av Sapfo från Lesbos (ett översatt [ibid.](#)).

Myrmidonerna var den grekiska kontingent Achilles ledde i *Iliaden*, och Aischylos verser yttras sannolikt av Achilles till den döde Patroklos (jfr. text för n. 10). En liknande vers som kan vara av Aischylos ur samma drama eller av någon som imiterar honom, citeras i en skrift som oriktigt tillskrivs Lukianos (*Amores* 54; Aischylos fr. 136 Radt):

Det vördnadsfulla umgänget med dina låar.

Här sägs uttryckligen att versen yttras av Achilles, klagande över den döde Patroklos, däremot inte vem som är författaren.

¹⁵ Polemon fr. 53 Preller; Timaios 566 F 144 *FGrH*; Praxilla fr. 5 (751) Page. ”Ni” syftar på

---

den kyniska filosofskolan, som givit upphov till orden cyniker, cynisk (liksom ”epikuré” och ”stoiker” har sina populära betydelser mer eller mindre löst förbundna med de grekiska filosofskolornas läror). I romersk tid tycks kynismens anhängare ha kombinerat det angivliga avvisandet av världsliga ambitioner och njutning med respektlöshet för konventioner och frispråkighet i opassande ämnen, jämte en aggressivt moralistisk predikaranda. Kynulkos, ”hundsamlaren” (en hederstitel för kyniska lärare snarare än ett namn; jfr. Athenaios 4.156e, 15.669e), som är en annan av Larensius middagsgäster, har tidigare i ”dialogen” (13.566e–571a) angripit Myrtilos för att denne talar högtidligt om kärlek och skönhet samtidigt som han frekventerar krogar och ligger med horor. ”Ni, Kynulkos, ni tror etc.” är definitivt *non sequitur* till ”då gossekärleken först kom från kretensarna”, och utgivare tror att text har fallit bort mellan dessa utsagor.

¹⁶ Herodotos 1.135; Dikaiarchos fr. 23 Wehrli; Karystios fr. 5 Müller.

¹⁷ Ibykos fr. 28 (309) Page; Diotimos fr. 393 Lloyd-Jones–Parsons; Likymnios fr. 1 (768) Page; Antigonos fr. 35A Dorandi. Det finns två Talos, båda med anknytning till Kreta (där Radamanthys var bror till kung Minos). [Den ene](#) var uppfinnare och systerson till Daidalos, [den andre](#) en gigantisk man av brons.

¹⁸ Ion 392 F 13 *FGrH* (= Sofokles test. 75 Radt, jfr. Ion test. 4b Snell); Phrynichos fr. 13 Snell; Simonides fr. 80 (585) Page; Pindaros *Olympiskt ode* 6.41 (etc.); *Odysséen* 2.1 (etc.). Athenaios nämner på annan plats (13.564f) om samma vers av Phrynichos att den syftar på trojanen [Troilos](#). Sofokles gör faktiskt inget lysande intryck med sin utredning om poetiska adjektiv. Pindaros anses idag ha beskrivit Apollon som guldhårig inspirerad av statyer av guld, och en guldhårsprydd gud i en tavla är inte samma sak som en kvinna med lila ansikte – det förra bryter mot de grekiska konventionerna för måleri, det senare mot naturen. Homeros beskrev inte ”en vacker kvinna” som rosenfingrad, utan Gryningens gudinna, på grund av färgen på den uppgående solens ljus. Vad gäller adjektivet πορφύρεος, purpurfärgad, använder Homeros det om blod och flera arkaiska poeter om rosig hy, medan det i Sofokles samtid betydde ”lila”: det verkar helt enkelt ha genomgått en betydelseförändring. Gammalgrekiska färgadjektiv är för övrigt karaktäristiskt vaga och mångtydiga, i synnerhet hos Homeros och de äldre poeterna. Eretriernas invändning är därför inte pedantisk, utan ganska relevant, även om den borde ha formulerats som en fråga (vilket ofta är fallet med kategoriska utsagor): ”Varför tycker du det, Sofokles; om en målare hade lagt purpurfärg på denne gosses kind ...?” Då hade Sofokles blivit svarslös, eller åtminstone inte framstått som kvick med sina sofismer.

¹⁹ Hieronymos fr. 35 Wehrli; Sofokles test. 75 Radt (*FGE* 1040–43, Sofokles fr. 4 West); Euripides test. 75 Kannicht. Enligt fabeln som anspelas på tävlade Solen och Nordanvinden om vem som kunde klä av en man hans kappa. Nordanvinden blåste och blåste men mannen behöll av begripliga skäl kappan på. Solen sken och värmdde och mannen tog av sig kappan. Euripides var känd för sin preferens för kvinnor, och för att inte begränsa sig till horor, slavinnor och sin hustru, på vilket ”sående annan mans jord” anspelar. Vad man än må anse om trovärdigheten i Hieronymos anekdot gör diktens låga litterära kvalitet det osannolikt att Sofokles är upphovsman.